

УДК 327(477+438)

Микола Алексівець, Ірина Гльчук

БЕЗПЕКО-ОБОРОННИЙ ВЕКТОР СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ І ПОЛЬЩІ В ЄВРОПЕЙСЬКО-АТЛАНТИЧНОМУ КОНТЕКСТІ (1991–2014 РР.)

У статті проаналізовано співпрацю України і Республіки Польща у військово-оборонній сфері, а також основні тенденції, стан, проблеми й перспективи поглиблення у новітній системі геополітичних координат, утвердження її як невід'ємної складової архітектури безпеки й миру в сучасній Європі.

Ключові слова: безпеко-оборонний вектор, Україна, Польща, європейсько-атлантична інтеграція, глобалізація.

Докорінні соціально-політичні перетворення в Центральній-Східній Європі (ЦСЄ), розвал СРСР і соціалістичної системи, поява нових держав, зникнення біполярної системи безпеки призвели до кардинальних змін геополітичного простору на європейському континенті. Домінуючими тенденціями в розвитку міжнародних відносин стали прояви нових викликів світовій безпеці, підвищення ризику поширення зброї масового знищення і систем її доставки, ісламський екстремізм, що загрожує регіональній стабільності, поширення тероризму. У цьому контексті співробітництво України і Польщі може виявитися одним із найдієвіших засобів у справі збереження безпеки й миру на європейському континенті з погляду виявлення резервів і ресурсів взаємного розвитку двох держав, в облаштуванні світового устрою та пошуку гідного їх місця в об'єднаній Європі. Процеси зв'язків України і РП у військово-оборонній сфері ведуть до осмислення важливих проблем та виявлення ключових чинників впливу на активізацію взаємодії, пошуку й обґрунтування відповідей на найактуальніші питання міжнародного життя. Зауважимо, означеним проблемам присвячені праці С. Віднянського, В. Ткаченка, Ю. Макара, С. Трояна, А. Кудряченка, Л. Зашкільняка, Л. Губерського та ін. У даній статті робиться спроба комплексно розглянути основні напрямки, форми, тенденції в безпеко-оборонній площині українсько-польського співробітництва в контексті європейсько-атлантичних інтеграційних та глобалізаційних процесів.

Зауважимо, що адаптація українських реалій до європейсько-атлантичних вимог має враховувати потенційні можливості держави, які прискорили б вступ України до ЄС та Північноатлантичного альянсу, інших міжнародних структур. Одним з важливих чинників прискорення інтеграції нашої країни до європейської світової спільноти може стати взаємовигідне військово-політичне співробітництво (ВПС) із зарубіжними державами. З огляду на це, українсько-польські відносини у безпеко-оборонній сфері відіграють важливу роль, закладаючи підвалини та, відкриваючи перспективи для модернізації вітчизняної військово-технічної політики, спрямованої на забезпечення захисту обох держав

і боєздатності їх Збройних Сил, а також використання для запоруки загальноєвропейської безпеки у новій системі міжнародних координат.

Військово-політична співпраця між Україною та Республікою Польща у новітню добу є зрозуміло, порівняно нетривалою. Лише на початку 90-х років минулого століття розпочалася розбудова двосторонніх відносин на міждержавному рівні у новому форматі. Суспільно-політичні процеси як в Україні, так і у Польщі потребували налагодження якісно нових форм взаємозв'язків у всіх сферах, у т. ч. у військово-політичній площині. Для України взаємини у безпековому вимірі набувають особливої ваги з огляду на реформи у Збройних Силах та окупацію РФ Криму і її агресію на Донбасі.

Понад двадцятирічна співпраця показала, що військово-політичне співробітництво між Україною та Республікою Польща відображає геополітичний аспект двосторонніх стосунків і є особливо значимим щодо перспектив реалізації доктрини українсько-польського стратегічного партнерства у безпеко-оборонному контексті. На сучасному етапі військових, військово-політичних стосунків між двома державами напрацьовано чимало ефективних механізмів і форм співробітництва, частими є контакти у військовій галузі, які, однак, потребують подальшого поглиблення. Склався складний і багатоаспектний комплекс цілеспрямованих заходів військових і військово-політичних заходів на підставі законодавства України відповідно до нових міжнародних норм права. Одним із безпосередніх їхніх результатів стало надання двостороннім міждержавним зв'язкам у військово-політичній площині виразно європейсько-атлантичного спрямування. Із урахуванням цього проаналізуємо основні етапи й напрями військово-політичного співробітництва України і Республіки Польща, з'ясуємо його стан, проблеми та перспективи розвитку. Зауважимо, що історія становлення і розвитку українсько-польських відносин у військово-політичній сфері розпочалася із здобуттям незалежності України і не втрачає актуальності впродовж усіх наступних років. Від початку 1990-х років військово-політичні взаємини пройшли певну еволюцію і в другій половині ХХ ст., як і у цілому українсько-польські відносини, вийшли на рівень стратегічного партнерства. Це пов'язано із внутрішнім розвитком українського і польського суспільств, а також із зовнішніми факторами, необхідністю знайти новий формат для запоруки миру й безпеки на Європейському континенті. Зацікавленість України і Польщі обумовлювалася пошуком шляхів залучення можливостей, засобів та ідей для реалізації взаємовигідних заходів у цій сфері. Окупація Криму та військова агресія Росії проти Української держави створила нову реальність у відносинах з Республікою Польща та ЄС і НАТО. Разом з політичним зближенням із західними країнами виник і цілком новий шанс щодо виходу на вищий рівень співпраці у безпеко-оборонній сфері. Реалістична оцінка тенденцій розвитку міжнародної ситуації в Європі спонукає Україну до активізації безпеко-оборонної співпраці з Польщею й інтеграції з європейськими та євроатлантичними структурами, зокрема з Європейським Союзом і НАТО.

Безпосередньо закладання правових основ відносин України і Польщі у військово-політичній сфері розпочалося ще у 1992 р. Базове підґрунтя військово-політичної співпраці між двома державами було задекларовано в основоположному Договорі про добросусідство між Україною та Польщею [1], укладеному в травні 1992 р. Договір містив статті, що торкалися і деяких аспектів співпраці у безпеко-оборонній галузі. Зокрема, сторони визнали непорушність нинішніх кордонів між ними та підтвердили відсутність територіальних претензій одна до одної (ст. 2), відмовилися від війни як засобу вирішення спірних питань і розв'язання проблем міжнародної безпеки (ст. 4.1), домовилися розвивати взаємовигідне військове співробітництво на основі окремих угод (ст. 4. 2–3) [1]. Основні цілі такого співробітництва були визначені

Угодою між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Польщі про розвиток військового співробітництва [2], підписаною 3 лютого 1993 р. під час офіційного візиту в Україну міністра оборонного відомства РП З. Оконського. Головними пріоритетами в ній було визначено:

- роззброєння і заходи, спрямовані на зміцнення довіри й співробітництва для гарантування взаємної європейської та міжнародної безпеки;
- обмін інформацією про організаційні структури, проблеми керівництва Міністерством оборони і Збройними силами, комплектування військ у мирний час;
- спільні навчання військ і штабів;
- тилове і технічне забезпечення;
- соціальні питання, виховна і культурна діяльність у Збройних силах;
- правова діяльність у Збройних силах;
- науково-дослідницька діяльність;
- питання співробітництва військ протиповітряної оборони, авіації та військово-морських сил;
- співробітництво у галузі військового зв'язку;
- військова топографія та геодезія;
- розвиток обмінів у галузі спорту і туризму;
- участь Збройних сил у вирішенні завдань цивільної оборони та охорони навколишнього середовища [2].

Спираючись на цю угоду, Україна і Польща почали розвивати військово-політичну співпрацю у таких напрямках, як спільний перегляд підходів до військово-технічного співробітництва для його активізації; опрацювання можливості залучення польських викладачів і навчання польських військовослужбовців на курсах підготовки офіцерів багатонаціональних штабів як структурного навчального підрозділу Національної академії оборони України, зокрема підготовки офіцерів для їх подальшої діяльності, пов'язаної з питаннями співробітництва з НАТО; підготовки та проведення операцій з підтримки миру; подальше спільне виконання українсько-польським миротворчим батальйоном місії у складі сил КФОР; пошук шляхів активізації співпраці з країнами Вишеградської групи; подальший розвиток багатостороннього співробітництва у військовій сфері за схемами: Україна–Польща–США, Україна–Польща–Велика Британія, Україна–Польща–Канада; співробітництво у галузі радіаційного, хімічного та бактеріологічного захисту; у галузі знищення протипіхотних мін; в галузі ліквідації наслідків, пов'язаних з викидом до атмосфери (екологічне забезпечення); у галузі надання допомоги в сертифікації та виробництві згідно зі стандартами НАТО [3, с. 162].

Інтенсивність українсько-польських взаємин у першій половині 1990-х рр. на різних щаблях сприяла розвитку взаємного військово-політичного співробітництва. 6 травня 1994 р. “Договір між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Польщі про військове співробітництво” був доповнений Протоколом про двостороннє співробітництво стосовно основ взаємного повітряного руху військових повітряних суден України та Республіки Польща у повітряному просторі обох держав [4]. Протокол, наповнюючи реальним змістом попередні домовленості між Україною та РП, передбачав основи взаємного повітряного руху військових повітряних суден у контрольованому й оперативному просторі (ст. 1-2), а також визначив заходи щодо перевезень військовими повітряними суднами і рамки ідентифікованої зони, яка становила частину повітряного простору держави шириною 15 км з обох боків кордону України та Польщі [4].

Для поглиблення розвитку військово-політичного партнерства між Україною та Польщею важливе значення мало подальше розширення і вдосконалення договірно-правової бази. Між сторонами тривала активна робота щодо ухвали двосторонніх документів у галузі підготовки військових кадрів [5], взаємних поставок озброєння, військової техніки і надання послуг у військово-технічній сфері [6], правового режиму українсько-польського державного кордону, співробітництва та взаємної допомоги з прикордонних питань [7], повітряного сполучення [8], військово-технічного виміру стандартів у сертифікації та виробництві [9]. Можливість двосторонньої і багатосторонньої військової співпраці була перевірена під час спільних навчань у вересні 1997 р. “Cooperative Bridge-94” і польсько-британських навчань “Козацький степ”, які відбулися у вересні 1997 р., а також багатосторонніх військових навчань “Спільний сусід” у липні 1997 р. [10, с. 38–39]. Окрім того, розвивалася співпраця у межах підписаними державами спільної програми “Партнерство заради миру”, що врегульовувала стосунки обох країн з НАТО і, в межах якої вони активно співпрацювали у військово-політичній сфері та брали спільну участь у військових навчаннях. Так, військовики України і Польщі в рамках програми “Партнерство заради миру” брали участь у військових маневрах “Спільний дух” у Голландії в жовтні 1994 р., у багатонаціональних навчаннях “Міст співпраці-94”, “Щит миру-96”, “Хоробрий орел-97”, а також у рамках двосторонньої співпраці, наприклад, під час спільних навчань Краківського військового округу “Татри-96”. Головною метою подібних військових тренувань було вдосконалення військово-політичної співпраці між оборонними відомствами країн-учасниць ініціативи “Партнерство заради миру” та поглиблення взаємної довіри, розвитку партнерських відносин і взаємопорозуміння [10, с. 39].

У результаті подібних спільних двосторонніх і багатосторонніх військово-політичних навчань визначалися й модернізувалися основні напрямки військового співробітництва, зокрема: військово-політичні контакти, обмін військово-технічними здобутками в освіті й науці, співпраця в соціальній та медичній сферах, компонувалися форми і методи миротворчої діяльності. Відбувалися регулярні контакти між керівництвами оборонних відомств України й Польщі, зустрічі на рівні командувачів військових округів та окремих підрозділів [3, с. 167].

Варто підкреслити, що на українсько-польські відносини, в т. ч. у військово-політичній сфері, вплинули міжнародний контекст і позиція найвпливовіших держав, зокрема США, Росії, країн ЄС і НАТО [11, с. 110]. На думку відомого дослідника В. Моцока, 90-ті роки ХХ ст. можна поділити на два періоди: до 1995 року, коли вплив третіх країн на українсько-польські взаємини був негативним, і після 1995 р. – вплив відчутно позитивний і стимулюючий [12, с. 26]. Військово-політичне українсько-польське співробітництво визначалося значною мірою орієнтацією Польщі та України на інтеграцію до європейсько-атлантичних структур. Так, Польща прагнула вступити у НАТО, а Україна висловила пропозицію створити окремий блок для Центральноєвропейського простору й застерегла Польщу щодо її бажання долучитися до Альянсу [10, с. 38]. Але, коли керівництво України зрозуміло марність таких спроб і усвідомило неминучість розширення НАТО на Схід, стосунки з Польщею у військово-політичній сфері поліпшилися [10, с. 38]. Вхідження Польщі у НАТО, а згодом і в ЄС істотно вплинуло на українсько-польські відносини. Військово-політичне співробітництво України і Польщі зазнало значного поживлення відразу ж після їх приєднання до ПЗМ. Спільна участь у навчальних програмах Північноатлантичного альянсу, створення українсько-польського миротворчого батальйону, задіяність у різноманітних акціях НАТО сприяли активізації та поглибленню українсько-польських військово-політичних відносин, піднесенню

їх на новий рівень. За рахунок Польщі Україна отримала змогу налагодити двосторонні відносини з провідними західними країнами. Беззаперечною була роль Польщі у представленні України в європейсько-атлантичних організаціях, активному лобюванні у них її інтересів. Відповідно до стратегічності українсько-польських відносин, Республіка Польща зобов'язалася передавати Україні власний досвід європейської інтеграції [13, с. 215]. Зважаючи на прогрес у співробітництві Польщі з НАТО та ЄС, Україна розглядала взаємини з Польщею як можливість прискорити власну євроатлантичну та європейську інтеграцію.

Із середини 90-х років ХХ ст. військово-політичне українсько-польське співробітництво набуває всезростаючої ваги у двосторонніх міждержавних відносинах між Україною та Польщею, особливо з огляду на розширення НАТО й активізацію “Партнерства заради миру” [14]. Військово-політична співпраця України та Польщі піднялася на якісно новий рівень. Державне керівництво України і Польщі дедалі більше переконавалося, що забезпечення національних інтересів обох країн, збереження регіональної і загальноєвропейської безпеки можливе тільки за умови дотримання тісних взаємин між двома державами та проведення спільного зовнішньополітичного курсу в контексті європейсько-атлантичної інтеграції. Незважаючи на низку проблем, домінували об'єктивні чинники й зацікавленість у розвитку на основі стратегічного партнерства військово-політичні відносин. Про це свідчать і часті зустрічі керівників обох держав. Так, зокрема, Президент України Л. Кучма на запрошення Президента Республіки Польща А. Квасневського взяв участь у традиційній зустрічі президентів країн Центрально-Східної Європи, що відбулася 7–8 червня 1995 р. в польському містечку Ланьцют, поблизу Жешува. На ній 9 держав (Республіка Польща, Словенія, Австрія, Італія, Німеччина, Словаччина, Чехія, Угорщина та Україна) обговорювали різні питання, головне з них – роль Центрально-Східної Європи у процесі збереження миру й стабільності на континенті. Це була не перша зустріч на такому рівні. Три попередні відбулись у Зальцбурзі, Літомишлі та Кестхеї, і тому запрошення А. Квасневським українського Президента було розцінене не лише як визнання ролі України у справах континенту, а й як підтримка становлення її авторитету на європейському просторі [15]. Подальшим логічним завершенням роботи зі зближення двох країн стало підписання 25 червня спільної Декларації Президента України і Президента Республіки Польща, де зазначено, що дві країни виступають за реалізацію ідеї спільної Європи і створення системи Європейської безпеки, в якій вони займуть місце, що відповідатиме їхнім прагненням та потребам; Україна й Польща надаватимуть взаємну підтримку в прагненні якнайшвидше інтегруватися в європейські політичні та економічні структури безпеки з урахуванням своїх національних інтересів [16]. Підписання Спільної декларації відкрило нові шляхи до поліпшення співпраці між Україною та Польщею.

Питання військово-політичної співпраці між двома країнами було предметом переговорів і під час зустрічі тодішніх міністрів оборони Республіки Польщі та України З. Оконського і В. Шмарова в Соліні 4–5 жовтня 1995 року. За результатами переговорів очільників оборонних відомств ухвалене Комюніке, відповідно до якого сторони розглядали створення українсько-польського батальйону як вагомий чинник реалізації тісної військово-політичної співпраці під егідою ООН, НАТО, ОБСЄ [17, с. 133]. У червні 1996 р. на засіданні Консультативного комітету Президентів України і Республіки Польща при обговоренні конкретних проблеми військово-політичної співпраці, позитивно оцінено результати співробітництва Краківського військового округу з Прикарпатським військовим округом, а також з'ясовані питання контактів між

військовими чинами, обміну офіцерами-стажистами, організації спільних навчань тощо [18, с. 241].

Продовжуючи активну співпрацю у військово-політичній сфері між двома країнами, 29 квітня в Україну прибула делегація Республіки Польща на чолі з міністром національної оборони С. Добжанським. Упродовж трьох днів делегації двох країн проводили перемовини з питань співпраці, за результатами яких було підписано Протокол про подальший розвиток співробітництва між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Республіки Польща [19]. У цьому документі погоджено умови обох сторін щодо військово-політичної співпраці задля взаємовигідного використання потенціалу двох країн та визначено основні напрямки співробітництва у цій сфері, а саме поглиблення військово-політичних контактів, двосторонні політичні консультації, обмін міркуваннями щодо ситуації на європейському континенті, політики безпеки, проведення спільних військових навчань та формування українсько-польського батальйону миротворчих сил [19, арк. 2].

Наступним кроком у зміцненні двосторонніх міждержавних відносин між двома державами став офіційний візит до Києва голови Уряду Польщі В. Цімошевича, який відбувся 10 жовтня 1996 р. Тоді було підписано міждержавну Угоду між Урядом України та Урядом Республіки Польща про взаємні поставки озброєння, військової техніки і надання послуг у військово-технічній галузі [20]. Вона не лише закріпила здобутки військово-політичної співпраці країн, а й заклала підґрунтя для подальшого її поглиблення. У ній передбачено створення спільної підкомісії з питань співробітництва оборонних галузей промисловості, яка могла працювати в рамках уже діючої на той час змішаної Українсько-Польської комісії з питань економічного співробітництва і торгівлі, створеної на підставі Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Польща про торгівлю й економічне співробітництво від 4 жовтня 1991 року. У новому документі сторони погодилися здійснювати військово-технічне співробітництво на принципах рівності, партнерства й взаємовигоди, на основі національної бази та міжнародного права і базуватися за такими основними напрямками:

- поставки озброєння, військової техніки та іншої військової техніки;
- забезпечення експлуатації, ремонту і модернізації озброєння та військової техніки, а також надання інших послуг у військово-технічній галузі;
- надання послуг з модернізації, ремонту й експлуатації озброєння та військової техніки, виготовленої у третіх країнах;
- науково-дослідницькі й дослідницько-конструкторські роботи, створення нових і модернізованих типів озброєння та військової техніки, їх випробування на полігонах України і Республіки Польща;
- продаж ліцензій на виробництво озброєння, військової техніки і надання технічної допомоги в організації їх виробництва;
- обмін спеціалістами з метою допомоги в реалізації спільних програм у галузі військово-технічних послуг;
- обмін досвідом та інформацією в галузі розробок, виробництва й випробувань озброєння і військової техніки;
- навчання персоналу згідно з потребами та можливостями Договірних Сторін;
- проведення ринкових досліджень з метою продажу спільно створених типів озброєння та військової техніки [20, арк. 2].

Важливість цієї Угоди для Польщі обумовлена тим, що значну частину польського військового озброєння і технічного обладнання для його обслуговування та експлуатації виробили свого часу за безпосередньої участі

військово-промислового комплексу СРСР, однією з головних складових частин якого був військово-технічний потенціал України. З іншого боку, Україна отримувала змогу ефективно співпрацювати з Польщею у процесі адаптації її військово-технічного комплексу до стандартів Північноатлантичного альянсу, забезпечуючи таким чином модернізацію та розвиток власного військового і технічного арсеналу [3, с. 166].

Отже, ця Угода окреслила всі види військово-технічної співпраці, узгодила напрямки й форми, продовживши цим самим еволюцію нормативно-правової бази до нових реалій та подальшого співробітництва між двома країнами у цій сфері. Практично чи не вперше за роки незалежної України і Республіки Польща дана Угода була наповнена конкретикою основних пріоритетів стосовно українсько-польського співробітництва у напрямку взаємних поставок озброєння, військової техніки та надання послуг у військово-технічному контексті й стандартів європейсько-атлантичної інтеграції.

Дальше зміцнення українсько-польського військово-політичного співробітництва у добу Незалежності позначилося підтримкою України під час її міжнародної ізоляції, спричиненої як наслідками дезінтеграції СРСР, так і внутрішніми та міжнародними політичними кризами (вбивство журналіста Інтернет-видання “Українська правда” Георгія Гонгадзе, “касетний скандал”, “кольчужна справа” тощо). У цьому зв’язку варто відзначити виважену та далекоглядну позицію Республіки Польща [21, с. 28]. Американська трагедія 11 вересня 2001 р. істотно змінила не лише геополітичний та військовий контекст українсько-польських взаємин, а й глобальний вимір міжнародної безпекової політики, ставши відправною точкою перевороту системи міжнародних відносин і змусивши Україну по-новому глянути на свою роль у міжнародних безпекових геополітичних координатах [22, с. 529]. Тому з 2002 р., активізувалася співпраця України з євроатлантичними структурами, що, безумовно, позначилося і на військово-політичному співробітництві між Україною та Польщею. Це стосується насамперед формалізації євроатлантичних прагнень України, пов’язаної з ухваленням 23 травня 2002 р. Радою національної безпеки і оборони України Стратегії України щодо НАТО. Пріоритетною метою, хоч і розрахованою на довготермінову перспективу, цієї Стратегії фахівці вважають повноправне членство України в Північноатлантичному альянсі [3, с. 171].

Оцінюючи динаміку військово-політичних взаємин між двома державами, маємо констатувати, що активна участь Республіки Польщі у вирішенні питання вступу України до НАТО спричинена як викликами безпеки та стабільності в Європі й світі, так і національними інтересами Польщі. Приєднання України до трансатлантичної системи колективної безпеки було покликано задовольнити низку прагнень Польщі: по-перше, позбутися “буферної держави” та отримати на своїх кордонах сусідів, які є членами одного з поляками військово-політичного блоку; по-друге, назавжди вивести Україну з російської сфери впливу; по-третє, надати нових імпульсів відносинам стратегічного партнерства з Україною; по-четверте, посилити власні позиції як у Центрально-Східній Європі, так і в НАТО [13, с. 299]. Після приходу до влади нових президентів – В. Ющенко в Україні та Л. Качинського у Польщі – українсько-польські відносини у військово-політичній сфері продовжували розвиватися в контексті реалізації європейсько-атлантичних прагнень України. Дальшому розвитку взаємин між Україною та Польщею сприяли події “Помаранчевої революції”, які підтримали всі польські політичні партії та громадські об’єднання, парламент та уряд Польщі, а на вулицях багатьох міст відбувалися мітинги, паради, концерти, де поляки висловлювали солідарність із Україною. Усе це, як наголосив тодішній перший заступник міністра закордонних справ України О. Моцик, створювало атмосферу єднання двох народів, солідарності за їх спільне майбутнє [23, с. 4]. Реакція

поляків на український майдан укотре засвідчила наявність позитивних зрушень у відносинах двох країн, трансформацію їх в усіх сферах, у т. ч. і військово-політичній. Спільна участь у навчальних програмах Північноатлантичного альянсу, миротворча діяльність та задіяність в інших різноманітних акціях НАТО, поживлення контактів на державному рівні сприяли подальшій активізації військово-політичних відносин у загальному форматі українсько-польської співпраці. Прикметно, що військово-політична співпраця трансформувалася на базі окремих міждержавних договорів, що уточнювало і деталізувало її в основних пріоритетах. Загалом упродовж 2004–2010 рр. двом державам вдалося досягти низку домовленостей на дво- і багатосторонній основі, що значною мірою зняло напруження, спричинене вступом Республіки Польща до НАТО та ЄС і переорієнтацію України на європейсько-атлантичний вибір і дало поштовх до зміцнення українсько-польського співробітництва в усіх сферах. Упродовж зазначеного періоду було підписано ряд міждержавних документів військово-політичного змісту, які визначали основні напрямки двосторонніх відносин у цій сфері. Зокрема, 9 серпня 2006 р. начальники генеральних штабів ЗСУ та Війська Польського підписали “Програму польських Збройних сил щодо підтримки імплементації цілей партнерства 2006 для України” [9]. У “Програмі” зафіксовано заходи з подальшої співпраці між країнами, тим самим зроблено ще один крок для конструктивної взаємодії у військово-технічній галузі на правовій основі. У вересні 2010 р. за підсумками переговорів керівники оборонних відомств України і Польщі М. Єжель та Б. Кліх підписали Протокол до угод між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Польщі про військово-співробітництво щодо обміну інформацією і виконання польотів військовими повітряними суднами України та Республіки Польща в повітряному просторі обох держав [9]. Під час візиту 16 листопада 2010 р. польської військової делегації на чолі з начальником Генерального штабу ЗС Республіки Польща генералом Мечиславом Ченюхом підписано Протокол про взаєморозуміння і надання польською стороною підтримки у багатонаціональних навчаннях підрозділів спеціального призначення “Джекал Стоун-2010” та українсько-американських тренувань “Репід Трайдент-2010”, проведених в Україні на Львівщині [3, с. 176]. За сприяння польської сторони Україна отримала статус асоційованої (третьої) сторони у Бойовій тактичній групі ВС “Балтійська” [3, с. 176].

Усе це засвідчувало позитивний перебіг українсько-польського військово-політичного співробітництва, а також демонструвало значні потенційні можливості для його подальшого розвитку. Однак з 2010 р. почалося деяке охолодження двосторонніх українсько-польських відносин, спричинене переорієнтацію экс-президента України В. Януковича на “східного сусіда” та, відповідно, поживленням українсько-російських взаємин. Кардинальна зміна у розбудові відносин між Україною та Польщею відбулася після Революції Гідності та обрання 25 жовтня 2014 р. Президентом України Петра Порошенка. Перед обома державами відродився якісно новий рівень співпраці. Ключовою тезою політичного діалогу стало визнання, що тільки вільна й демократична Україна зможе використати блага, які випливають з участі у процесах європейсько-атлантичної орієнтації. Говорячи про динаміку та основні напрямки українсько-польських відносин, варто відзначити їхню радикалізацію після історичних змін, які відбулися в Україні під впливом Євромайдану (30 листопада 2013 р. – 23 лютого 2014 р.) та російської агресії проти нашої країни. Безумовно, ці події потребують віддаленого фокусу часу для їхнього осмислення. Однак період, що минув, уже засвідчив те, що він був дуже динамічним у розвитку відносин між Україною та Польщею, між Україною й західними країнами НАТО і ЄС як у суспільно-політичній, так і у військовій та військово-політичній сферах.

Упродовж останніх двох років активно відбувалися візити на урядовому рівні, обмін військовими делегаціями; лише на рівні міністерств оборони їх здійснено кілька тощо. Крім того, у 2013 р. проведено два засідання “Українсько-польського форуму співпраці оборонно-промислових комплексів” наприкінці травня 2013 р. у Варшаві та в середині листопада – у Києві [24, с. 366–367].

Важливу роль у розбудові військово-політичних відносин між двома країнами відіграло відкриття вперше на виставці “Зброя та безпека–2013” у жовтні 2013 р. у Києві національного стенду Республіки Польща, на якому були представлені досягнення двох десятків польських оборонних комплексів [24, с. 367]. Власне, це був перший національний стенд, який іноземна країна розгорнула на виставці “Зброя та безпека”. Проведені оборонними відомствами України і Польщі, а також польським та українським оборонно-промисловим комплексом заходи дали багато можливостей безпосередньо поспілкуватися й обмінятися перспективними взаємовигідними військово-технічними проектами. Саме це і надало двостороннім стосункам у військово-політичній сфері нового імпульсу. Тож, незважаючи на кардинальну зміну ситуації в Україні наприкінці 2013 – на початку 2014 року, контакти України і Польщі у цій галузі активно продовжувалися [24].

Варто підкреслити, що Республіка Польща, розуміючи важливість військово-політичного партнерства з Україною задля прискорення її інтеграції до НАТО, почала всіляко сприяти у поглибленні співпраці та вступу нашої держави до Північноатлантичного альянсу. Фактично, намаганнями Польщі створено потужний пронатовський блок у Центрально-Східній Європі. З іншого боку, слід визнати, що поглиблення співробітництва НАТО–Україна стало можливим, великою мірою, саме завдяки стратегічному спрямуванню двосторонніх українсько-польських відносин у військово-політичній сфері. Зазначимо, що військово-політичне співробітництво між Україною та Республікою Польща відбувається паралельно з процесом підтримки Заходом України щодо її вступу до європейсько-атлантичних структур, насамперед, Європейського Союзу і НАТО. Пріоритетом подальшого поглиблення військово-політичного співробітництва України з РП і країнами НАТО та ЄС має стати підвищення оперативних можливостей ЗСУ для відсічі російської агресії. Згідно з цим важливим є підтримання та розширення військово-політичного діалогу керівництв оборонних відомств України й Польщі, ЄС та НАТО, участь у спільних військових навчаннях, залучення інструкторів країн-членів НАТО до безпосередньої підготовки військ України; отримання матеріально-технічної допомоги на забезпечення нагальних потреб ЗСУ, які виконують завдання в АТО; співробітництво Комітету з питань військового співробітництва та оборонного реформування, цивільно-військового співробітництва й інформаційних операцій; професійна та мовна підготовка представників ЗСУ в навчальних закладах країн ЄС і НАТО; участь ЗСУ в силах реагування НАТО, а також багатонаціональних тактичних групах ЄС; участь у регіональних ініціативах спільно з країнами ЄС і НАТО, а також продовження участі у міжнародних операціях з підтримання миру; лікування та реабілітація поранених військовослужбовців ЗСУ в лікувальних закладах країн ЄС і НАТО тощо. 23 грудня 2014 р. Верховна Рада України, скасувавши позаблоковий статус держави, встановила, що серед пріоритетів національних інтересів України є її інтеграція в євроатлантичний безпековий простір, а основним напрямом державної політики з питань національної безпеки – поглиблення співпраці з НАТО з метою досягнення критеріїв, необхідних для набуття членства в цій міжнародній організації. Подальша військово-політична співпраця України з Республікою Польща і країнами НАТО та ЄС здійснюватиметься на основі багатьох домовленостей у цій галузі, котрі регулюють військово-політичні

відносини в основних напрямках їхнього стратегічного партнерства. 9 квітня 2015 р. на засіданні Верховної Ради України Президент Польщі Броніслав Комаровський зазначив: “Західний світ мусить зрозуміти, що буде безпечний тоді, коли буде безпечною Україна”, що “не буде стабільної, безпечної України, якщо її частиною не стане Україна” [25].

Підсумовуючи розвиток сучасних українсько-польських відносин та їх європейсько-атлантичний контекст, можна зробити висновок, що військово-політичне співробітництво між Україною і Республікою Польща є одним з важливих та перспективних напрямів двосторонньої взаємодії у новітній системі геополітичних координат. Реалізуючи основні напрями співробітництва, вдосконалюючи механізми та інструменти модернізації двосторонньої діяльності, Україна і Польща змогли вийти на якісно новий рівень співпраці в цій галузі, що зможе захистити незалежність і суверенітет України, зробити її конкурентоспроможною на світовій арені та сприяти забезпеченню миру й стабільності на європейському континенті та у світі загалом.

Тож аналіз можливостей військово-політичного співробітництва України та Польщі переконливо свідчить про те, що йому притаманні великий потенціал і перспективи. Результатом такого співробітництва України та Республіки Польща будуть нові креативні рішення й домовленості, що дадуть взаємну вигоду, будуть корисними як українській, так і польській державі. Таке веління часу.

Розбудова сучасних українсько-польських взаємин у військово-безпековій сфері є однією з важливих заповорок захисту суверенітету й територіальної цілісності України, збереження миру та безпеки в європейсько-атлантичному вимірі. Нинішня спрямованість розвитку Української держави і Республіки Польща характерна розширенням європейських та євроатлантичних структур стабільності й безпечності. Оскільки європейсько-атлантичний напрям зовнішньої політики України пріоритетний, відповідною метою нашої держави є участь у формуванні новітньої системи безпеки в Європі, зокрема активізація її у військовій, безпеко-оборонній співпраці із західноєвропейським сусідом, а також поглиблення й розширення стосунків з Північноатлантичним альянсом і розвитку різнопланових зв'язків у цій сфері з країнами ЄС. Безумовно, значне місце в національно-державних інтересах України займає Польща, яка вже інтегрована в європейсько-атлантичну систему безпеки та міжнародних відносин. Це є одним з ключових факторів, що визначає основні напрямки й перспективи військово-оборонної взаємодії обох держав. Предмет українсько-польських взаємин міцно пов'язаний з формуванням єдиного безпекового простору Європи, і тому, розглядаючи означену проблему в загальноєвропейському і світовому форматах логічно враховувати цей чинник. Декларування та втілення ідей українсько-польського стратегічного партнерства у оборонно-безпековій сфері набуває особливої значущості за умов російської агресії проти нашої країни. Для України ключовим у цьому аспекті є гарантування її безпеки, тому розвиток відносин між обома країнами у військово-оборонній площині має життєво важливе значення. На думку Г. Зеленько, “від рівня українсько-польської співпраці значною мірою залежить формування геополітичної карти Європи початку третього тисячоліття, а відтак – стабільність усього східноєвропейського регіону, напевне, всієї Європи” [26, с. 163]. А Є. Бершеда, називаючи українсько-польські взаємини у військово-технічній сфері принципово важливими для європейської безпеки, аргументував свою тезу так: по-перше, регіон Центрально-Східної Європи, до якого належать Україна та Польща, є найперспективнішим стосовно динаміки розвитку; по-друге, Україна і Польща – найбільші держави Центральної Європи, які, й це особливо принципово, перебувають по різній бік колишнього радянського кордону та докладають взаємних зусиль, щоби цей кордон у світлі сьогоденних

трансформацій геополітичного простору Європи не став розмежувальним вододілом між ними [27]. Рухаючись шляхом європейської та євроатлантичної інтеграції, Україна й Польща вдаються до взаємного визнання та підтримки зовнішньополітичних орієнтирів одна одної, чим, на погляд дослідника, роблять спільний внесок у гарантування безпеки та формування безпекового простору Європи [27].

Зауважимо, що сучасне українсько-польське співробітництво в питаннях безпеки розпочало формуватися після здобуття Україною незалежності. Ще 13 жовтня 1990 р. під час зустрічі міністра МЗС Республіки Польща К. Скубішевського з керівництвом УРСР в Києві було підписано “Декларацію про принципи та основні напрямки розвитку українсько-польських відносин” [28]. Зокрема, при тлумаченні одного з напрямків співробітництва зауважено, що сторони визнають взаємний суверенітет, непорушність кордонів, розвиватимуть співпрацю у військово-технічній сфері з метою гарантування європейської безпеки і розвитку співпраці в галузі модернізації озброєння, військової техніки, стабілізації відносин між країнами Центрально-Східної Європи, підтримки незалежності та європейського вектору обох країн [28]. Співробітництво України й Польщі в питаннях безпеки у початковий період посткомуністичних перетворень було характерним різним ступенем дієвості й ефективності. Активний розвиток співпраці сторін передбачав поглиблення відносин між ними у безпеко-оборонній сфері, проте тоді сподівання не зовсім виправдалися [29, с. 47]. Це пов’язане з внутрішнім розвитком українського і польського суспільств, а також із зовнішніми факторами, необхідністю знайти нову форму безпеки й виробити геополітичну стратегію, а також зі суттєвим впливом геополітичних сил США, Росії та ЄС. Значно вплинула на розвиток двосторонніх відносин нестабільна внутрішня ситуація в обох країнах.

Зі здобуттям Україною незалежності та політичної самостійності Республіки Польща обидві держави, встановлюючи добросусідські взаємини, намагалися провадити їх обережно, прислуховувалися до реакції Заходу та Росії, прагнули своїми діями не викликати їхнього невдоволення. Україна і Польща були змушені обирати з-поміж двох альтернатив: або залишитися в рамках модернізованого Східного блоку, тобто у межах домінації Росії, або приєднатися до Заходу через членство в його інтеграційних структурах [30, с. 275]. Тривалий час визначальною характеристикою східного напрямку зовнішньої політики Польщі була “рівновіддаленість” у відносинах з Україною та Росією. В той же час Польща не дала згоди на допомогу Україні з входженням до Вишеградської групи та в реалізації створення зони безпеки та стабільності в ЦСЄ. У цих умовах держави постали перед необхідністю власними силами подбати про особисту безпеку. До чого, як виявилось, були історично неготовими, кожна з них неодноразово виступала з ініціативою формування системи безпеки на субрегіональному рівні; зокрема, можна назвати польську ініціативу “НАТО-біс” та проект української сторони “Центральноєвропейська зона стабільності та безпеки” [30, с. 277].

Відзначаючи очевидну їх недостатність для гарантування у регіоні ЦСЄ стабільності та миру, а також неспроможність вписатись у контекст загальної архітектури європейської безпеки, вони були такими, що “не мали шансу на втілення” [31]. На початку 1990-х рр., як виявилось, Україна та Польща ніяк не могли домовитися щодо стратегії безпеки в регіоні. Згодом Республіка Польща однозначно прагнула вступити до НАТО, а Україна продовжувала відстоювати пропозицію про створення окремого блоку для Центральноєвропейського простору й висловлювала застереження щодо бажання Польщі долучитися до Альянсу [10, с. 38]. Але, коли керівництво України зрозуміло хибність таких спроб і усвідомило неминучість розширення НАТО на Схід, стосунки з Польщею

у питаннях безпеки значно активізувалися [32]. З кінця 1991 р. українсько-польські взаємини щодо безпеки і стабільності в регіоні поглибилися. Підписання Україною Договору з НАТО про співпрацю в рамках програми “Партнерство заради миру” та низка дій української дипломатії, спрямованих на зближення з Європою, вивели Україну зі стану міжнародної ізоляції та зовсім по-іншому розставили акценти стосовно неї з боку Заходу [33, с. 130]. Зважаючи на ці кроки українського керівництва й на гарантії своєї безпеки, які Польща отримала від західних держав, і, вбачаючи загрозу власним національним інтересам у можливості українсько-російсько-білоруського зближення, Республіка Польща посилила відносини з Україною, уклавши з нею низку міждержавних договорів та угод з питань безпеки.

Важливе значення для розвитку українсько-польських відносин у військово-оборонній сфері мало підписання 3 лютого 1993 р. “Угоди між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Республіки Польща про військове співробітництво” [34], в якій було зазначено про співпрацю оборонних відомств обох країн з метою зміцнення довір’я, сприяння діям, що гарантують безпеку і мир у Європі. Сторони узгодили такі основні форми співробітництва у військово-оборонній сфері: офіційні візити та робочі зустрічі на рівні міністрів оборони, начальників головного і генерального штабів, командуючих військовими округами, родами військ й інших представників, які займають керівні посади в міністерствах оборони та збройних силах; офіційні візити кораблів військово-морських сил; консультації; обмін досвідом, конференції, симпозиуми, семінари та виставки; підготовка офіцерів у військових вищих навчальних закладах, а також курси, спеціальні стажування і фахова практика; обмін інформацією, в тому числі інформацією (демонструванням) про зразки озброєння та військової техніки, що запропоновані для оснащення армій обох сторін; візити в штаби та військові частини Збройних сил, а також навчальні екскурсії слухачів військових ВНЗ і взаємні запрошення спостерігачів на тактичні навчання військ [34]. З метою закладення основ співробітництва в галузі озброєння, координації і нагляду за реалізацією ухвалених домовленостей сторони домовилися про створення українсько-польської технічної змішаної комісії [34]. З часу підписання даної Угоди двосторонні відносини у військовій та військово-оборонній сфері набули динаміки. Україна й Польща багато робили для гарантування миру та стабільності в ЦСЄ і творення регіональної системи колективної безпеки. Регулярно відбувались офіційні зустрічі президентів та прем’єрів України й Польщі, нормою стали зустрічі між міністрами оборонних відомств і посадовців різного рівня цих країн. Тільки протягом 1993–2004 рр. президенти України і Польщі зустрічались як у двосторонньому, так і в багатосторонньому форматі понад 20 разів. Упродовж згаданого періоду між Україною і Польщею було підписано 98 важливих документів, що регламентували співпрацю в різноманітних сферах, у т. ч. у безпеко-оборонному форматі та, як засвідчив подальший досвід, дія яких істотно вплинула на національну безпеку двох країн і стабільність у Центрально-Східній Європі, сприяла зміцненню європейської безпеки [35].

Враховуючи поліпшення стосунків у безпеко-оборонній сфері між обома державами, було підписано ряд документів, які визначали основоположні засади до взаємного визнання та підтримки зовнішньополітичних орієнтирів одна одної та основні напрямки спільної праці у гарантуванні миру й стабільності та формування безпекового контексту на континенті. У цьому контексті виокремимо такі важливі документи, як: Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про взаємні поставки озброєння, військової техніки і надання послуг у військово-технічній галузі (10. 10. 1996 р.) [36], Протокол про подальший розвиток співробітництва між Міністерством оборони України і

Міністерством національної оборони Республіки Польща (26. 04. 1996 р.) [37], Протокол між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Республіки Польща про двостороннє співробітництво в галузі підготовки військових кадрів (26. 04. 1996 р.) [5], Виконавчий протокол про науково-технічне співробітництво до Угоди між МО України і МНО Республіки Польща про співробітництво у військовій галузі (24. 10. 1996 р.) [38], Про стан та перспективи співробітництва між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Республіки Польща [39], Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про додаткові заходи зміцнення довіри та безпеки (8. 09. 2004 р.) [40]. Відповідно до зазначених документів тривала робота за такими основними напрямками, як двосторонній діалог й обмін пропозиціями в галузі оборони, оборонної концепції і безпеки; роззброєння та здійснення заходів щодо зміцнення довіри, співробітництва в забезпеченні взаємної, європейської та міжнародної безпеки; співпраця в питаннях миротворчої діяльності й участі у програмі “Партнерство заради миру”, проведення офіційних візитів і робочих зустрічей на рівні міністрів оборони, начальників генеральних штабів, командуючих видами військових сил та військовими округами й інших делегацій, робочі зустрічі військових експертів та спеціалістів тощо. Означені документи поновлювалися конкретикою стосовно співпраці у безпековій площині, визначали основні види співробітництва, узгоджували форми, тим самим закладаючи повноцінну нормативно-правову базу для подальшого поглиблення взаємозв’язків у питаннях стабільності між обома країнами.

У цьому контексті велике значення для перспектив українсько-польських стосунків у військово-технічній сфері мали Укази Президента України “Про заходи щодо вдосконалення військово-технічного співробітництва України з іноземними державами” від 21 жовтня 1999 року [41], “Про концепцію військово-технічного співробітництва України з іноземними державами на період до 2010 року” від 27 серпня 2003 року. [42]. Ці документи визначили основні концептуальні напрями розвитку безпеко-оборонного співробітництва України з іноземними державами, які підлягали врахуванню під час формування й удосконалення законодавчої і нормативно-правової бази державного регулювання у цій сфері та в оборонній промисловості України. Під час формування стратегії оборонно-технічного співробітництва Концепція концентрувала основну увагу на світових тенденціях та зовнішніх факторах, які протягом наступних років впливатимуть на розвиток ситуації на ринках озброєнь, а саме:

- значне перевищення пропозицій товарів військового призначення над реальним попитом та переміщення домінуючих акцентів військово-технічного співробітництва із суто економічної площини в політичну;
- звуження ємності світового ринку озброєнь та його традиційних сегментів, особливо щодо можливості отримання прямої комерційної вигоди;
- значне посилення конкурентної боротьби за збереження та переділ ринку збуту товарів військового призначення, активне застосування методів проведення “інформаційної війни”, спрямованих на витіснення конкурентів з цього ринку;
- збільшення кількості міжнародних об’єднань у сфері розробок і виробництва військової техніки;
- актуалізація питань міжнародних режимів нерозповсюдження озброєнь, зокрема звичайних, у розв’язанні завдань, що стосуються створення загальносвітової та регіональної системи безпеки;

– збільшення ролі політичного діалогу на найвищому рівні під час вирішення питань військово-технічного співробітництва та ін. [42].

Реалізація цієї Концепції сприяла закріпленню позитивних тенденцій військово-оборонного співробітництва, його трансформації в оптимальну, гнучку систему міжнародних відносин, спроможну самостійно розвиватися і пристосовуватися до потреб національної безпеки та світового ринку озброєння. З урахуванням стану військово-технічної співпраці, чинних механізмів державного регулювання у цій сфері одним з пріоритетних напрямків був розвиток взаємовигідного двостороннього співробітництва із зарубіжними країнами шляхом поглиблення коопераційних зв'язків з країнами НАТО та Європейським Союзом [42]. Таким чином, ця концепція визначила пріоритетні напрями оборонно-технічного співробітництва з іноземними державами у континуумі виходу за межі двосторонніх взаємозв'язків, долучення до європейської інтеграції та євроатлантичного партнерства. Поглиблення таких різноаспектних стосунків з країнами ЄС і НАТО є необхідною передумовою створення глобальної системи безпеки, яка відповідала б вимогам ХХІ століття. Зазначені документи сприяли подальшій співпраці України у питаннях безпеки із зарубіжними країнами, в тому числі з Республікою Польща, й означали ще один крок до зміцнення міжнародних відносин на новітній правовій основі.

Українсько-польське співробітництво з питань стабільності та безпеки в Центральноевропейському регіоні здійснювалося через проведення спільних двосторонніх у рамках програми “Партнерство заради миру” військових навчань, підготовку і проведення операцій з підтримки миру, розвиток двостороннього науково-технічного співробітництва у сфері дослідження та втілення військової техніки, організацію й проведення виставок, конференцій, семінарів та інших подібних заходів щодо товарів військового призначення, створення спільних військових підрозділів. Конкретним втіленням конструктивної співпраці у цьому напрямку між Україною та Республікою Польща стало підписання 26 листопада 1997 р. у Варшаві між міністерствами оборони обох країн “Угоди у справі створення спільної військової частини для участі в міжнародних операціях під егідою міжнародних організацій” [43]. 6 квітня 2000 р. Верховна Рада України ратифікувала цей документ. Створенню Угоди передувала тривала робота вищого політичного та військового керівництва України і Республіки Польща щодо підготовки й забезпечення нормативно-правових засад існування українсько-польського миротворчого батальйону впродовж 1995–1997 рр. та розроблення відповідного механізму діяльності спільної військової частини. На думку відомих українських дослідників Л. Алексієвця і В. Гевко, миротворчий батальйон формували у два етапи; зокрема, перший етап – з 5 квітня 1995 р. до 18 вересня 1996 р. – характерний визначенням кількісного складу, його структури, моделі правової основи його функціонування. Рішення про створення українсько-польського миротворчого батальйону оборони України і Польщі прийняли у жовтні 1995 р. міністри під час зустрічі в Соліні. Спільний миротворчий батальйон почав формуватися на базі 310-го механізованого полку 24-ї Залізної дивізії Прикарпатського військового округу і 14-ї танкової бригади Краківського військового округу Війська Польського [44]. Згідно з домовленостями делегацій Прикарпатського і Краківського військових округів у листопаді 1995 р. наша держава повинна була виділити два підрозділи піхоти та спеціалізовані взводи. До батальйону також належали такі спільні частини, як: командування, штабова частина та логістична. Щодо кількісного складу, то батальйон налічував 744 солдати, в тому числі 378 польських [44].

Другий етап – 18 вересня 1996 р. – 26 листопада 1997 р. – етап конструктивних українсько-польських контактів на рівні міністерств оборони України і Польщі та керівництва обох держав щодо безпосереднього формування

миротворчого батальйону, перевірки боездатності відпрацьованої військовими представниками обох країн організаційно-штатної структури й засадничих умов участі у миротворчих діях ООН [45, с. 10]. Можливість двосторонньої військової співпраці між Україною та Польщею була перевірена під час спільних навчань “Татри-96”, “Широкий степ-97” та в миротворчих операціях у Косово. Крім того, українські й польські солдати брали участь в операціях у рамках програми “Партнерство заради миру”, яка врегульовувала стосунки обох країн з НАТО, і в межах якої вони активно співпрацювали у військово-політичній сфері та брали участь у військових навчаннях.

Українсько-польський миротворчий батальйон став важливою складовою військово-технічних взаємин з метою використання його в міжнародних акціях для встановлення або підтримання миру та безпеки, а також у міжнародних гуманітарних акціях. Угода визначала: “Батальйон буде використовуватися у міжнародних місіях, спираючись на мандат Ради Безпеки ООН, або працюючи від імені іншої відповідальної за утримання миру та міжнародної безпеки організації, на підставі записів VII Глави Хартії Об’єднаних Націй, або в рамках мирних сил, сформованих за згодою Ради Безпеки ООН” [43, арк. 2]. В угоді визначені основні напрямки дій батальйону. Так, згідно зі статтею 2, п. 2 Угоди операції українсько-польського батальйону могли протидіяти міжнародним та регіональним конфліктам; його могли використовувати для налагодження умов для розв’язання конфліктів, гуманітарної допомоги населенню із зони конфлікту, а також допомоги державам, які потерпіли внаслідок конфлікту; протидіяти загрози миру [43, арк. 2]. Сторони також домовилися щодо структури батальйону, його численного складу, способу керування, забезпечення, а ступінь участі ЗС України та Польщі конкретизуватиме окрема угода, укладена між міністерствами оборони обох країн. Також було визначено, що українська частина батальйону постійно перебуватиме на території України, а польська – Республіки Польща. На період підготовки батальйону до використання у зоні операції місце його дислокації узгоджуватимуть між міністерствами оборони України та Польщі, в кожному окремому випадку [43, арк. 1].

Яскравим прикладом співпраці українських і польських військових у спільно створеному батальйоні стало виконання миротворчих завдань у складі багатонаціональних сил КФОР у Косово, а також залучення українських миротворців до нормалізації ситуації в Іраку, де військовий контингент України працював у складі британсько-польських сил. Тут військові двох країн охороняли органи влади, об’єкти життєзабезпечення, транспортні комунікації, виконували інші обов’язки на території, що належала до польського сектору відповідальності. Ці приклади продемонстрували світові, що Україна та Польща прагнуть зробити спільний внесок у дотримання миру і безпеки в регіонах, дестабілізованих міжетнічними конфліктами. Активна участь українсько-польського миротворчого батальйону сприяла довірі, стабільності, миру та будівництву нової Європи. В результаті існування Укрполбату було набуто досвід військово-технічної співпраці Збройних сил України і Збройних сил Республіки Польща. Українсько-польський батальйон набув вагомого значення у відносинах між Україною та Північноатлантичним альянсом. Успішна участь у миротворчих операціях під егідою ООН продемонструвала спроможність України і Польщі бути ефективними складниками глобальної системи безпеки.

Завдяки військовому співробітництву з Республікою Польща Україна полегшувала собі просування до НАТО та Європейського Союзу. Співпраця обох країн у безпековій сфері продовжувала розвиватись у контексті реалізації євроатлантичних прагнень України, особливо після вступу Польщі до ЄС. Завдяки цьому Польща перетворилася на справжнього “адвоката України” в Європейському Союзі і НАТО. З набуттям Польщею членства в НАТО та ЄС

характер українсько-польських взаємин почав якісно змінюватися, перетворюючись з відносин між державами з однаковим міжнародно-правовим статусом на відносини за особливим регіональним напрямом – між НАТО та його східними сусідами. Для України ключовим у цьому аспекті було гарантування її національної безпеки. Значний прогрес у відносинах України з Альянсом був досягнутий уже в 2005 році. Так, у лютому 2005 р. на саміті Комісії Україна–НАТО в Брюсселі Президент України В. Ющенко проголосив набуття членства в НАТО кінцевою метою співробітництва з цією міжнародною організацією. А через рік він підтвердив прагнення України прийняти план дій щодо членства в НАТО (ПДЧ), у березні того ж 2006 р. підписав Указ “Про національну систему координації співробітництва України з Організацією Північноатлантичного договору” [46], який визначив створення Міжвідомчої комісії з питань підготовки до вступу в НАТО [47, с. 122]. Оцінюючи роль Польщі у зближенні України з Альянсом, секретар Атлантичного клубу Польщі К. Зельке зауважив: “Ми сподіваємося, що в дузі атлантичної співпраці нам вдасться виробити такі рішення, які дадуть змогу уникнути “чорних сценаріїв” і назавжди з’єднати Україну із Заходом та водночас доповнять новий геополітичний устрій у Європі й світі” [48, с. 105].

Було дедалі очевиднішим, що співробітництво в трикутнику Україна–Європа–НАТО у безпековій сфері є винятково важливим як для обох країн, так і для регіону в цілому. Відомі чернівецькі науковці В. Бурдяк та І. Мороз висловилися з цього приводу так: “Польща – член Північноатлантичного Альянсу, вона – форпост НАТО на його східних кордонах. Членство в НАТО створює для Польщі реальні підстави забезпечення її безпеки та оборони. У свою чергу, інтеграція України європейських та євроатлантичних структур має істотне значення для безпеки всього континенту; відтак Польща підтримує прагнення України в цьому напрямі” [49, с. 170]. Про підтримку європейсько-атлантичних планів України щодо НАТО та ЄС неодноразово заявляв Л. Качинський під час зустрічей з високопосадовцями України, зокрема 16 лютого 2006 р. з Прем’єр-міністром Ю. Єхануровим, 6 грудня 2006 р. з Головою Верховної Ради О. Морозом, 8 грудня 2008 р. з Міністром закордонних справ В. Огризком, 11 листопада 2008 р. з Президентом В. Ющенко [50, с. 193]. Обґрунтовуючи виклики безпеки й стабільності на континенті, президент Польщі Л. Качинський продовжив лінію на енергійне просування ідеї надання Україні ПДЧ, відстоював перспективи її майбутнього членства в НАТО на саміті Північноатлантичного договору в Бухаресті (квітень 2008 р.) та доцільність поглиблення військового співробітництва України з Альянсом [51, с. 8]. 7–8 вересня 2008 р. Президент України В. Ющенко, перебуваючи з офіційним візитом у Варшаві, провів зустріч з керівництвом Республіки Польща, результатом якої стало підписання Дорожньої карти українсько-польського співробітництва на 2009–2010 рр., що підтвердило стратегічне спрямування партнерства України та Польщі, скерованого на перспективу, та визначило основні завдання двосторонньої співпраці між країнами. Також В. Ющенко і Л. Качинський підтвердили двосторонній план дій, який мав бути адаптований до Плану дій Україна–ЄС. Основну увагу під час зустрічі зосереджували на питаннях безпеки і стабільності на Європейському континенті. Український президент відзначив важливу роль Польщі у підтримці європейсько-атлантичних прагнень України і звернув увагу на реалізацію Програми “Партнерство заради миру”, Індивідуальної програми партнерства (ІПП-95), Хартії про особливе партнерство України з НАТО [51, с. 8]. Означені програми отримали високі оцінки в царині військово-атлантичного співробітництва України та Польщі для підтримання стабільності в Центрально-Східній Європі. Зважаючи на підтримку Польщі й ефективне співробітництво у рамках “Україна–НАТО”, Україна зуміла досягти реальних

успіхів у розбудові взаємин з Альянсом та певною мірою наблизитися до нього. Кожного року проводилося кілька десятків спільних заходів у трикутнику “Україна–Польща–НАТО”, зокрема відбувалися консультації з проблематики безпеки та оборони і допомозі Україні у співпраці з НАТО, обмін досвідом реформування армії, країни брали спільну участь у миротворчих місіях та військових навчаннях тощо [49, с. 170]. Та з прийняттям 1 липня 2010 р. Закону України “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики” [52], згідно з яким наша держава задекларувала відмову від вступу до Альянсу й заявила про набуття позаблокового статусу, її перспективи вступити до організації вкотре стали невизначеними. Варто зазначити, що і в умовах проголошення позаблокового статусу та відмови від євроатлантичної інтеграції як стратегічної мети Україна продовжувала брати участь у практично всіх операціях та місіях під егідою НАТО. Тривала співпраця України з РП, яка з власної ініціативи, а також за “дорученням” США і надалі реалізовувала політику активного сприяння розбудові діалогу Україна–НАТО. Після приходу до влади Президента П. Порошенка співробітництво обох країн у питаннях безпеки в контексті розбудови і вступу до Північноатлантичного договору поглибилося й набуло нових форм. Розпочався якісно новий етап українсько-польського співробітництва з питань безпеки і стабільності, позначений активізацією політичного діалогу із взаємним урахуванням інтересів двох сторін. Після анексії РФ Криму й агресії на сході України Варшава звернулася до Брюсселя з пропозицією про активізацію консультацій щодо членства України в ЄС і НАТО.

Ще один крок розвитку українсько-польських взаємин стосовно безпеки було зроблено у 2014 році. Орієнтація України на вступ до Європейського Союзу і НАТО викликала новий погляд на військову співпрацю України та Польщі й країн Альянсу. У контексті дедалі більшого поглиблення процес європейсько-євроатлантичної інтеграції України набув остаточного виміру. Саме українсько-польське партнерство найяскравіше виразилось у дотриманні спільної позиції в міжнародній і загальноєвропейській безпековій політиці. Особливого значення у цьому зв’язку набула військово-політична взаємодія, завдяки чому обидві країни беруть активну участь у міжнародній політиці, забезпеченні миру й стабільності в Європі та всьому світі. Про це йшлося під час зустрічі Президента України П. Порошенка зі своїм польським колегою Б. Комаровським у квітні 2015 р. “Коли ми разом, Україна і Польща, – підкреслив П. Порошенко, – ми непереможні. Усвідомлення цього привело до створення спільної українсько-польсько-литовської бригади, яка вже незабаром почне тренування. Ми про це домовилися для отримання повних оперативних спроможностей, для виконання функцій з підтримки миру” [52]. Останнім часом взаємини між країнами в оборонній та безпеково-технічній сферах інтенсифікуються. Співпраця між Україною і Польщею у політико-безпековій та військових площинах є ефективною й перспективною і щодо отримання допомоги Єврокомісії та євроатлантичної інтеграції Української держави.

Зауважимо, що на особливу увагу також заслуговує співробітництво України й Польщі у питаннях безпеки в регіоні у регіональних проектах; зокрема, ця співпраця найдинамічніше розвивалася в рамках Вишеградської четвірки (Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина) як регіонального об’єднання у різних сферах, важливих для гарантування національної безпеки України. Починаючи з 2002 р., міністри оборони держав Вишеградської групи зустрічаються, як правило, кожного року для обговорення найважливіших проблем, пов’язаних з оборонно-безпековою політикою. Україна долучилася до такої військової співпраці з 2005 року. Встановлено військово-політичні контакти між міністрами оборони країн Вишеградської четвірки (В-4), започатковано консультації та зустрічі з проблематики НАТО на рівні директорів департаментів оборонних

відомств, відбуваються зустрічі начальників генеральних штабів (Україна бере участь у таких зустрічах з 2007 р.), на яких обговорюють проблеми військової співпраці. Крім того, Вишеградська четвірка активно допомагає українській армії переходити на військові стандарти НАТО, а військовим України – брати участь у спільних навчаннях країн В-4, основним з яких із 2006 р. є: спільні командно-штабні навчання “Швидкий тризуб” (Польща, Угорщина), навчання аеромобільних підрозділів батальйонного рівня та “Козацький степ” (Польща), “Світла лавина” (Словаччина, Україна) й ін. [53, с. 49]. Головними результатами військового співробітництва стала допомога країн В-4 у реформуванні ЗС України та їх переході на військові стандарти НАТО. Під час зустрічі глав оборонних відомств Вишеградської четвірки у травні 2014 р., у якій узяв участь і керівник Міністерства оборони України, відбулися переговори міністрів оборони Польщі, Чехії, Словаччини, Угорщини та України у форматі “Вишеградська четвірка плюс Україна”; сторони домовилися про створення бойової тактичної групи та обговорили можливість залучення до цієї групи ЗС України [30, с. 177]. Військово-політична співпраця України з В-4 як на двосторонньому рівні, так і з групою цих країн демонструє позитивну динаміку в участі у міжнародно-безпековій площині й забезпеченні стабільності у Центральносхідноєвропейському регіоні.

Таким чином, співробітництво України та Республіки Польща як на двосторонній, так і на багатосторонній основах дає позитивні результати, впливає на рівень співробітництва “Україна–НАТО” і у рамках Вишеградської четвірки, що гарантуватиме безпеку в регіональному й субрегіональному просторі. Україна і Польща вдало реалізують ті можливості, що відкриває перед ними стратегічне партнерство в оборонно-безпековій сфері, використовуючи їх не лише в контексті двосторонніх контактів з питань безпеки, а й пріоритетів геополітичної взаємодії у процесі європейсько-атлантичної інтеграції і співпраці з НАТО та ЄС.

Список використаних джерел

1. *Договір між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво* // Світ відкриває Україну. – К.: Київська правда, 2000. – С. 141 – 149.
2. *Співробітництво у військовій сфері* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svit.ukrinform.ua/Poland/poland.php?menu=attitudes>
3. *Янків М.* Україна і Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат / Мирон Янків. – Львів: Світ, 2011. – 384 с.
4. *Протокол до Угоди між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Республіки Польща про двостороннє співробітництво відносно основ взаємного повітряного руху військових повітряних суден України та Республіки Польща у повітряному просторі обох держав.* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/616_076
5. *Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво у сфері телекомунікацій і поштового зв'язку* // Історико-архівне управління МЗС України. – Ф.: міжнародні договори. – Од. зб. 5132. – 3 арк.
6. *Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про взаємні поставки озброєння, військової техніки та надання послуг у військово-технічній галузі* // Історико-архівне управління МЗС України. – Ф.: міжнародні договори. – Од. зб. 731. – 4 арк.
7. *Угода (у формі обміну нотами) між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про відкриття на українсько-польському державному кордоні міжнародного пункту пропуску для автомобільного сполучення Грушів–Будомсж* // Історико-архівне управління МЗС України. – Ф.: міжнародні договори. – Од. зб. 9677. – 2 арк.
8. *Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про повітряне сполучення.* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/616_024
9. *Тодоров І.* Співпраця України та Польщі: військово-технічний вимір. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/lipd/2008_3_4/todorov.htm
10. *Знахоренко О.* Стратегічне партнерство в українсько-польських відносинах: державно-політичний та військовий аспекти / Оксана Знахоренко // Людина і політика. – 2004. – №3 – С. 29 – 40.
11. *Jedraszcyk K.* Strategiczne partnerstwo ukraińsko-polskie. Polska w polityce niepodległej Ukrainy / K. Jedraszcyk. – Poznań:

Видawnictwo Poznańskie, 2010. – 426 s. 12. *Моцок В.* Вплив політики західних країн на розвиток українсько-польських взаємовідносин у 90-х роках ХХ ст. / Віталій Моцок // Людина і політика. – 2005. – № 5. – С. 26. 13. *Алексієвський Л. М.* Польща: на шляху до НАТО та ЄС / Л. М. Алексієвський, М. М. Алексієвський, Н. М. Чорна. – Тернопіль: Вектор, 2012. – 268 с. 14. *Програма* “Партнерство заради миру” / Організація Північноатлантичного договору. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_50349.htm 15. *Ми не гості у Європі* // Урядовий кур’єр. – 1996. – 11 червня. 16. *Спільна Декларація Президента України і Президента Республіки Польща* “До порозуміння і єднання” // Урядовий кур’єр. – 1996. – 29 червня. 17. *Chojnowska A.* Stosunki z Ukrainą Aldona Chojnowska // Rocznik polskiej polityki zagranicznej 1996 / Pod redakcją naukową Barbary Wizimirskiej. – Warszawa; Zarząd Usługi Ministerstwa Spraw Zagranicznych, 1996. – S.133–140. 18. *Гевко В.* Військово-політична співпраця між Україною та Польщею у 1992 – 2003 роках / Вікторія Гевко // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Вип. 1. – Тернопіль: ТДПУ, 2004. – С. 238 – 245. 19. *Протокол* про подальший розвиток співробітництва між Міністерством оборони України та Міністерством Національної оборони Республіки Польща. – Історико-архівне управління МЗС України. – Ф.: міжнародні договори. – Договір №1602. – 2 арк. 20. *Угода* між урядом України та урядом Республіки Польща про взаємні поставки озброєння, військової техніки та надання послуг у військово-технічній галузі. – Історико-архівне управління МЗС України. – Ф.: Міжнародні договори. – Договір №731. – 4 арк. 21. *Чекаленко Л.* Україна і Республіка Польща: від історичних стереотипів до стратегічного партнерства / Л. Чекаленко // Зовнішні справи. – 2010. – №3-4. – С. 28. 22. *Зленко А.* Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних регіональних змін / А. Зленко. – Харків: Фоліо, 2003. – 647 с. 23. *Моцик О.* Україна і Польща – стратегічні партнери / О. Моцик // Політика і час. – 2006. – №5. – С. 4. 24. *Рябих В.* Вага українсько-польського партнерства зростає / Валерій Рябих. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kyiv.mfa.gov.pl/resource/ce29047b-90ee-4f82-a507-775d539a201a:JCR> 25. *Історичний виступ* президента Польщі Б. Коморовського у ВР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euointegration.com.ua/articles/2015/04/9/7032765/> 26. *Зеленько Г.* “Навздогінна модернізація”: досвід Польщі та України / Галина Зеленько. – К.: Критика, 2003. – 215 с. 27. *Бершеда Є.* Українсько-польські стосунки та європейська безпека – [Електронний ресурс] / Євген Бершеда // Ї. – 1998. – № 14 – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n14texts/bersheda.htm> 28. Декларація про принципи та основні напрями розвитку українсько-польських відносин / Зібрання чинних міжнародних договорів України: Офіційне видання / За заг. ред. Ф. М. Зленка: В 2-х т. – Т. 1. 1990 – 1991. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2001. – С. 105 – 107. 29. *Горинь Б.* “Міна”, знешкоджена часом / Б. Горинь // Сучасність. – 2000. – №7 – 8. – С. 117. 30. *Чорна Н.* Україна і Польща: історіографія відносин (кін. ХХ – поч. ХХІ ст.) / Наталя Чорна. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2014. – 416 с. 31. *Кирчів А.* Питання національної безпеки Республіки Польща на сучасному етапі. – [Електронний ресурс] / Андрій Кирчів // Ї. – 1998. – №14 – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n14texts/kyrchiv.htm> 32. *Calka M.* Polska polityka wschodnia w latach 1989–1997. Próba oseny, nowe wyzwania i perspektywy // Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej. – 1998. – S. 37. 33. *Бочаров В. В.* Євроінтеграційні орієнтири стратегічного партнерства України і Республіки Польща / В. В. Бочаров / Сучасна українська політика. Спецвипуск. Україна як суб’єкт сучасних цивілізаційних процесів. – К.: Фенікс, 2011. – С. 129 – 136. 34. *Угода* між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Республіки Польща про військово-співробітництво // Історико-архівне управління МЗС України. – Ф.: міжнародні договори. – Од. зб. 1598. – 5 арк. 35. *Геополітика: Україна в міжнародних відносинах: Україна – Польща.* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://readbookz.com/book/183/6482.html> 36. *Українсько-польські відносини: потреба переоцінювання чи продовження?* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/2169860.html> 37. *Протокол* про подальший розвиток співробітництва між Міністерством оборони України і Міністерством Національної оборони Республіки Польща. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/616_083 38. *Сірук М.* Лех Валенса: “Якби в мене була друга президентська каденція, то я б не дозволив, щоб Польща ввійшла в ЄС без України” / Микола Сірук // День. – 2011. – 29 вересня (№174). 39. *Про стан та перспективи співробітництва між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Республіки Польща.* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/index.php/files/appearance/massmedia/news/index.php?lang=ua&part=news&id=288> 40. *Угода* між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про додаткові заходи зміцнення довіри та безпеки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/616_056 41. Указ президента України “Про заходи щодо вдосконалення військово-технічного співробітництва України з іноземними державами”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/422/99> 42. Указ Президента України “Про концепцію військово-технічного співробітництва України з іноземними державами на період до 2010 року”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/913/2003> 43. Угода між Україною та Республікою Польща у сфері створення спільної військової частини для участі в міжнародних миротворчих і гуманітарних операціях під егідою міжнародних організацій // Історико-архівне управління МЗС України. – Ф.: міжнародні договори. – Од. зб. 1412. – 5 арк. 44. Створюється спільний українсько-польський миротворчий батальйон // Військо України. – 1996. – № 3-4. – С. 42. 45. Деркач О. Українсько-польський батальйон. Історія і сучасність: Нарис / О. Деркач, Л. Коберський. – Львів: Плай, 2001. – 128 с. 46. Указ Президента України від 13 березня 2006 р. № 215/2006 “Про Національну систему координації співробітництва України з Організацією Північноатлантичного договору”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dpa.dn.ua/s/144/127> 47. Olchawa M. Imperialna rozgrywka. Ukraina w geopolitycznej strategii Stanów Zjednoczonych / M. Olchawa. – Kraków, 2009. – S. 122. 48. Иванов И. Д. Расширение Евросоюза и интересы России / И. Д. Иванов // Современная Европа. – 2001. – № 3. – С. 76 – 86. 49. Бурдяк В. Перспективи співробітництва “Україна – НАТО”: роль у ньому польського фактора / Віра Бурдяк, Ігор Мороз // Політичний менеджмент. – 2008. – № 3. – С. 163 – 174. 50. Мудрієвська І. І. Головні етапи політичного співробітництва України з Республікою Польща (1991 – 2013 рр.) / І. І. Мудрієвська // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2013. – Вип XXXVII. – С. 191 – 194. 51. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej z 2007 r., op. cit., S. 8. 52. Марків М. RIA Новини / М. Марків. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://warleme.org.ua/17944-poroshenko-polsko-ukrajinska-vyskova-brigada-pochne-trenuvannya.html> 53. Каплинский О. Роль Вишеградської четвірки в контексті національної безпеки України / О. В. Каплинский // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 2. – С. 47–54.

Николай Алексеев, Ирина Ильчук

ВОЕННО-ОБОРОНИТЕЛЬНЫЙ ВЕКТОР СОТРУДНИЧЕСТВА УКРАИНЫ И ПОЛЬШИ В ЕВРОПЕЙСКО-АТЛАНТИЧЕСКОМ КОНТЕКСТЕ (1991–2014 ГГ.)

В статті проаналізовано співробітництво України і Республіки Польща в воєнно-оборонительній сфері, а також основні тенденції, стан, проблеми і перспективи углублення в новітній системі геополітичних координат. Утвердження її, як неотъемлемой составной архитектуры безопасности и мира в современной Европе.

Ключевые слова: воєнно-оборонительний вектор, Україна, Польща, європейсько-атлантична інтеграція, глобалізація.

Mykola Alexiyevets, Iryna Il'chuk

MILITARY-DEFENSIVE VECTOR OF COLLABORATION OF UKRAINE AND POLAND IN TO EUROPEAN-ATLANTIC CONTEXT (1991–2014)

In the article the collaboration of Ukraine and Republic is analysed Poland in a military-defensive sphere, and also basic tendencies, state, problems and prospects of deepening in the newest system of geopolitical co-ordinates, claim of it, as inalienable component architecture of safety and world in modern Europe.

Key words: military-defensive vector, Ukraine, Poland, European-atlantic integration.